

PROGRAMUL DE GRANTURI MICI AL FACILITĂȚII GLOBALE DE MEDIU

ETAPA OPERAȚIONALĂ 6

MOLDOVA

INSTRUCȚIUNI DE APLICARE

Martie 2017

Cuprins

INTRODUCERE	4
1. MISIUNEA PROGRAMULUI DE GRANTURI MICI AL FACILITĂȚII GLOBALE DE MEDIU	4
2. STRUCTURA PROGRAMULUI	4
3. INIȚIATIVELE STRATEGICE ȘI CONEXE ALE PROGRAMULUI ÎN ETAPA OPERAȚIONALĂ 6	5
4. PROIECTE DE DEZVOLTARE A CAPACITĂȚILOR	7
I. ASISTENȚA FINANCIARĂ ȘI COFINANȚAREA	9
II. PROCEDURI DE SOLICITARE ȘI APROBARE A FINANȚĂRII	12
1. ELIGIBILITATE	12
2. EVALUAREA PROPUNERILOR DE PROIECTE	14
3. SELECTAREA PROIECTELOR PENTRU FINANȚARE	14
III. DESFĂȘURAREA PROIECTULUI	17
1. MANAGEMENTUL PROIECTULUI	17
2. MODIFICĂRI ȘI INCETAREA FINANȚĂRII.....	17
3. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA	18
4. CERINȚE DE RAPORTARE	19
ANEXA NR. 1	20

ABREVIERI ȘI ACRONIME

CN	- Coordonatorul Național
CNC	- Comitetul Național de Coordonare
CV	- Curriculum Vitae
GEF	- Facilitatea Globală de Mediu
EO	- Etapa Operațională
IDNO	- Număr de Identificare de Stat
OC	- Organizații Comunitare
ONG	- Organizația Non-Guvernamentală
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
OSC	- Organizații ale Societății Civile
PNUD	- Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
POP	- Poluanții Organici Persistenți
SGP	- Programul de Granturi Mici
SUA	- Statele Unite ale Americii
UNOPS	- Oficiul Națiunilor Unite pentru Servicii de Proiect

INTRODUCERE

1. MISIUNEA PROGRAMULUI DE GRANTURI MICI AL FACILITĂȚII GLOBALE DE MEDIU

Programul de Granturi Mici (SGP) al Facilității Globale de Mediu (GEF) a fost înființat în anul 1992, exprimând foarte bine principiul dezvoltării durabile ”Gîndește global, acționează local”. Prin oferirea suportului financiar și tehnic orientat spre conservarea și restabilirea componentelor mediului și a mediului în general, contribuind concomitent la îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor, Programul de Granturi Mici demonstrează că activitățile comunităților pot menține echilibrul fragil între necesitățile umane și considerentele de mediu.

SGP participă la soluționarea problemelor ce țin de mediu și dezvoltarea durabilă prin acordarea granturilor mici comunităților, organizațiilor comunitare pentru implementarea proiectelor ce corespund priorităților strategice ale Facilității Globale de Mediu și principiilor dezvoltării durabile. Inițiativele sprijinite de GEF se intersectează cu acțiunile de eradicare a sărăciei și capacitatea comunităților.

Participarea, democrația, flexibilitatea și transparența stau la baza abordării Programului de Granturi Mici.

2. STRUCTURA PROGRAMULUI

Programul este finanțat de Facilitatea Globală de Mediu, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și executat de către Oficiul Națiunilor Unite pentru Servicii de Proiect (UNOPS). Înființat în anul 1991, Facilitatea Globală de Mediu reunește 182 țări membre - în parteneriat cu instituțiile internaționale, organizații ale societății civile (OSC) și sectorul privat - pentru a aborda problemele globale de mediu.

Echipa Centrală de Management a Programului GEF SGP cu sediul la New York, este responsabilă de gestionarea generală a programului și asigură sprijinul necesar pentru programele din diferite țări.

Oficiul Națiunilor Unite pentru Servicii de Proiect oferă servicii de executare a programelor, inclusiv managementul administrativ, financiar, operațional, juridic și servicii de achiziții pentru SGP.

SGP operează în mod descentralizat, fiind orientat spre necesitățile fiecărei țări prin Coordonatorul Național și Comitetul Național de Coordonare (CNC) cu asistența financiară și administrativă acordată de oficiul PNUD din țară. Comitetul Național de Coordonare asigură direcționarea generală a programului național și contribuie la elaborarea și implementarea strategiilor întru sustenabilitatea programului național.

CNC este responsabil de examinarea, selectarea și aprobarea proiectelor, garantînd calitatea tehnică și de fond în conformitate cu obiectivele strategice ale SGP. Membrii CNC pot participa la vizite de preselecție și monitoring/evaluare a proiectelor.

Procesul de solicitare a grantului pas cu pas constă în general, în următoarele:

1. **Contactați Coordonatorul Național SGP.** Ca prim pas, inițiatorul de proiect trebuie să contacteze Coordonatorul Național din țară pentru a discuta detaliile Strategiei Naționale a SGP, inclusiv prioritățile stabilite de Comitetul Național de Coordonare. CN va pune la dispoziția inițiatorului ghidurile și formularele de aplicare.

2. **Elaborarea propunerilor de proiect** se realizează de aplicant sau partenerii aplicantului.
3. **Evaluarea de către CNC a propunerilor de proiect.** Primul pas al procesului de evaluare este verificarea conformării cu regulile generale al GEF SGP. Propunerile de proiect eligibile depuse se înaintează spre examinare CNC. CNC examinează propunerile, acceptându-le, respingându-le sau returnându-le spre perfecționare. CN va comunica decizia CNC privind proiectele în termen de 10 zile lucrătoare de la data semnării procesului verbal de către președintele CNC.
În cazul aprobării condiționate a propunerii de proiect de către CNC, solicitantul este obligat să reflecte aceste condiții într-un interval de timp definit de CN, dar nu mai mult de 2 săptămâni după primirea informațiilor privind decizia CNC.
4. **Implementarea proiectelor.** Solicitanții de grant vor semna acorduri de finanțare cu PNUD Moldova din numele SGP. Grantul de regulă, se rambursează în 3 tranșe: prima tranșă pentru inițierea proiectului, a II-a tranșă după prezentarea raportului intermediar și ultima tranșă după finisarea proiectului și prezentarea rapoartelor finale. CN participă activ la supravegherea implementării proiectelor, precum și la monitorizare și evaluarea acestora.

Pentru informație adițională despre SGP și GEF accesați <http://sgp.undp.org> și <http://www.thegef.org/gef/>

3. INIȚIATIVELE STRATEGICE ȘI CONEXE ALE PROGRAMULUI ÎN ETAPA OPERAȚIONALĂ 6¹

GEF SGP în etapa operațională 6 își propune dezvoltarea următoarelor domenii:

- conservarea peisajului terestru la nivel de comunitate;
- agroecologie inovativă inteligentă din punct de vedere al climei;
- co-beneficiile de acces la sistemul energetic cu emisii reduse de carbon;
- coaliții de management al substanțelor chimice locale și globale;
- platforme de dialog politic și de planificare între OSC și Guvern;
- promovarea incluziunii sociale:
  - o integrarea dimensiunii de gen
  - o implicarea tinerilor.

Fiecare domeniu presupune realizarea proiectelor ce vor contribui la rezultatele prezentate în Tabelul de mai jos.

Componentele proiectului EO6	Țintele Strategiei
Componenta 1 PGM a EO6: <i>Conservarea peisajului terestru la nivel de comunitate:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin un draft document legal sau un draft al politicii publice, unde prevederile privind conservarea biodiversității sunt integrate sau cel puțin un plan de management al bazinelor de apă elaborat; • cel puțin 1 traseu turistic marcat sau o locație turistică amenajată; • cel puțin 20 ha de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole sau a bazinelor acvatice create; • cel puțin 5 ha de plantații silvice create; • cel puțin 10 ha de perdele restabilite (scara națională); • cel puțin 1 specie/habitat locală promovată și condiții de reproducere asigurate; • cel puțin 3 ateliere de instruire organizate, 75 de persoane instruite (50% Femei-50% Bărbați), materiale promoționale elaborate; • cel puțin 2 evenimente de informare organizate;
Componenta 2 PGM a EO6:	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 2 practici ce prevăd măsuri de reducere a emisiilor de CO2

¹ Concursul de proiecte dedicat Dezvoltării Capacităților va selecta pentru finanțare doar proiectele ce vor fi dedicate tematicilor din Anunț.

<p><i>Agroecologie inovativă inteligentă din punct de vedere al climei:</i></p>	<p>realizate</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 2 fermieri ce practică producerea multiculturilor ; • Bunele practici agricole adaptate la schimbările climatice, implementate pe 5 ha sau cel puțin 5 ha cu practici de management durabil al terenurilor agricole • Cel puțin 2 ghiduri în domeniul gestionării raționale și sustenabile a resurselor naturale elaborate și publicate; • cel puțin 2 ore ecologice organizate; • cel puțin 1 program de instruire continuă elaborat; • cel puțin 60 de gospodării informate despre bunele practici agricole adoptate la schimbări climate;
<p><u>Componenta 3 PGM a EO6:</u> <i>Co-beneficiile de acces la sistemul energetic cu emisii reduse de carbon:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 2 inovații a soluțiilor adaptate la nivel local, demonstrate și documentate • cel puțin 20 gospodării asigurate cu acces la energie electrică sau termică din surse regenerabile; • cel puțin 10 ha de plantații energetice viabile create. • cel puțin 1 proiect ce utilizează biomasa pentru a produce energie este implementat
<p><u>Componenta 4 PGM a EO6:</u> <i>Coalițiile de management a substanțelor chimice locale și globale:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 60 gospodării instruite privind managementul adecvat al substanțelor chimice; • cel puțin 60 de gospodării instruite privind managementul integrat al dăunătorilor; • cel 60 de gospodării colectează separat e-deșeuri domestice non-toxice; • sistem de management al deșeurilor este îmbunătățit cu colectarea a e-deșeurilor pentru o populație de cel puțin 2000 de locuitori; • cel puțin o rețea la nivel național consolidată în domeniul managementului sigur al substanțelor chimice
<p><u>Componenta 5 PGM a EO6:</u> <i>Platforme de dialog de planificare și politici OSC-Guvern (Grantori+):</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 20 de proiecte au contribuit la dezvoltarea și menținerea dialogului; • cel puțin 4 platforme tematice de comunicare și dialog consolidate; • rețeaua ONG-urilor de mediu extinsă: 5 ONG-uri din domeniile conexe a mediului colaborează cu membrii rețelei ONG-urilor de mediu
<p><u>Componenta 6 PGM a EO6:</u> <i>Promovarea incluziunii sociale (Grantori+):</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • cel puțin 20 de proiecte abordează incluziunea socială; • Toate proiectele asigură egalitatea de gen; • cel puțin 5 proiecte includ activități cu implicarea directă a tinerilor și copiilor; • cel puțin 2 proiecte includ activități de incluziune a grupurilor social vulnerabile.
<p><u>Componenta 7 PGM a EO6:</u> <i>Acoperirea globală a programului de cunoștințe bazate pe practica cetățenilor (Grantori+):</i></p>	<p>Toate publicațiile vor fi încărcate în biblioteca digitală globală <i>data.communitiestconnect.net</i></p>

Proiectele GEF SGP se vor baza pe **inițiative și acțiuni la nivelul comunităților locale** și vor implica comunitățile în cât mai multe etape ale proiectului, de la ideea de proiect și conceperea proiectului, până la implementarea, monitorizarea și evaluarea acestuia. Printr-o astfel de participare, membrii comunităților vor învăța în mod practic cum se realizează o propunere de proiect, cum se solicită finanțarea, cum se implementează un proiect, iar prin sentimentul de proprietate asupra rezultatelor generate în acest proces - se va asigura eficiența și continuitatea activităților inițiate prin proiect.

Fiecare proiect va contribui la **implementarea principiului dezvoltării durabile**, prin integrarea acțiunilor de protecție a mediului în dezvoltarea socio-economică locală. Astfel, proiectele vor contribui la realizarea unor alternative de dezvoltare economică durabilă pentru comunități, prin promovarea și realizarea de activități generatoare de venituri pentru acestea, pe baza utilizării durabile a resurselor naturale (de exemplu, eco/agro-turism; colectarea, prelucrarea și comercializarea ciupercilor, fructelor de pădure, mierii, plantelor medicinale ș.a.), a surselor de energie regenerabilă etc.

Proiectele vor porni de la o **situație de referință** bine evaluată și vor demonstra evoluția realizată prin activitățile propuse în rezolvarea problemei de mediu (socio-economică etc.) față de situația de referință. Situația de referință (ce trebuie definită în detaliu în cadrul proiectului) este ansamblul datelor referitoare la starea zonei de interes înainte de intervenție, care descriu situația asupra căreia urmează să intervină proiectul și care vor servi drept punct de plecare pentru măsurarea performanțelor proiectului (prin indicatori), având un rol important în procesul de monitoring.

GEF SGP încurajează **cooperarea și parteneriatul activ** între diferite instituții și organizații: ONG-uri naționale și internaționale, organizații comunitare (OC), comunități locale, administrația centrală și locală, instituții de învățământ superior, firme private, alte proiecte GEF SGP și UNDP, precum și alți donori și programe naționale și internaționale. Se încurajează în mod special parteneriatul între organizația ce solicită finanțarea și organizații comunitare/comunități locale din zona de implementare a proiectului.

ONG-urile și OC se vor strădui să asigure **continuitatea activităților și rezultatelor proiectelor** prin finanțări suplimentare, prin consolidarea capacităților și cunoștințelor sale și ale partenerilor locali, ca și prin dezvoltarea unor activități generatoare de venit, a cooperării și a participării active a comunităților.

Proiectele trebuie să demonstreze potențialul de **replicare și diseminare a rezultatelor** în alte localități sau regiuni. Prin replicare se înțelege posibilitatea de implementare a viziunii, experienței, practicilor, serviciilor etc. în alte localități din țară.

Pentru măsurarea rezultatelor, proiectele trebuie să utilizeze unul sau mai mulți indicatori pentru fiecare activitate a proiectului. **Cel puțin unul** din indicatorii utilizați trebuie să se regăsească în indicatorii de referință ai Programului.

OSC-urile sunt încurajate să contribuie atât la dezvoltarea și menținerea dialogului dintre OSC și guvern sau administrația publică locală, cât și să abordeze incluziunea socială în proiect.

4. PROIECTE DE DEZVOLTARE A CAPACITĂȚILOR

Programul poate oferi granturi în Dezvoltarea Capacităților ca un domeniu de interes suplimentar. Aceste granturi vor reprezenta proiecte strategice separate, ce oferă suport pentru activitatea celorlalte domenii de interes a programului la nivel de portofolio.

Pot fi evidențiate următoarele obiective specifice:

1. De a îmbunătăți gradul de conștientizare și înțelegere despre Programul de Granturi Mici al GEF, strategia acestuia și rezultatele;
2. Schimb de experiență între ONG-uri/OSC-uri ce activează pentru abordarea problemelor globale de mediu pentru a facilita schimbul de experiență și replicare a bunelor practici;

3. Promovarea și consolidarea parteneriatelor dintre părțile interesate, precum, ONG-uri/OSC-uri, organizațiile finanțatoare internaționale, autoritățile publice centrale și locale, comunitățile de business, și comunitățile locale.

Rezultatele așteptate ale grantului pentru Dezvoltarea Capacităților sunt următoarele:

Activitățile si Rezultatele așteptate	Indicatorii de măsurare a performanței
I. Organizarea și facilitarea ședințelor cu scop de promovare și consolidare a parteneriatelor dintre părțile interesate, precum, ONG-uri/OSC-uri, organizațiile finanțatoare internaționale, autoritățile publice centrale și locale, comunitățile de business, și comunitățile locale.	Numărul atelierelor de lucru, numărul persoanelor care participă la activități de sensibilizare
<p>II. Elaborarea și facilitarea unei serii de workshopuri pentru potențialii beneficiarii de grant ai GEF SGP, incluzând următoarele tematici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Componentele mediului înconjurător și interacțiunea acestora. Inițiativele strategice ale SGP și dezvoltarea durabilă. • Generarea ideilor de proiecte, ținând cont de inițiativele strategice ale programului. • Scrierea proiectelor eficiente și durabile. • Managementul proiectelor, monitorizarea și evaluarea proiectelor • Procurări transparente și managementul financiar eficient al proiectelor, legislația Republicii Moldova în domeniul managementului financiar. • Vizibilitatea proiectelor. <p><i>Instruirile se vor realiza cu periodicitatea de 6 luni.</i></p>	<p>Tipul informației și al cunoștințelor obținute despre SGP, inițiative strategice ale SGP, problemele și tendințele naționale de mediu</p> <p>Numărul de persoane instruite (a se specifica tipul de instruire, inclusiv tematica).</p> <p>Numărul de persoane instruite per eveniment - date separate în funcție de gen</p>
<p>III. Facilitarea monitorizării proiectelor de grant și acumularea informațiilor pentru raportarea rezultatelor obținute de grantiști per indicatori ai Facilității Globale de Mediu.</p> <p><i>Acumularea informațiilor despre unii indicatori, precum cantitatea de emisii de carbon reduse, solicită expertiză ce va ajuta stabilirea metodologiei de calcul a indicatorului și respectiv măsurarea acestuia.</i></p>	<p>Tipul și numărul de indicatori monitorizati, ce necesită expertiză</p> <p>Numărul de vizite de monitorizare realizate</p> <p>Numărul de rapoarte de monitorizare realizate</p>

Aplicanții pot selecta realizarea a unuia sau a mai multor rezultate ale grantului pentru Dezvoltarea Capacităților.

La planificarea activităților în cadrul propunerilor de proiect se recomandă consultarea cu Coordonatorul Național și/sau membrii Comitetului Național de Coordonare.

I. ASISTENȚA FINANCIARĂ ȘI COFINANȚAREA

Suma maximă pentru un grant alocat este de **50 000 dolari SUA**, ținând cont de capacitățile de implementare ale solicitantului de grant și partenerilor. Pentru proiectele strategice în care participă câteva comunități și mai multe ONG/OC suma maximă oferită constituie 150 000 dolari SUA.

O organizație nu poate primi mai mult de 50 000 dolari SUA într-o fază operațională, independent de numărul de proiecte. Inițiatorul de proiecte poate depune următoarea propunere de proiect, numai după finalizarea cu succes a proiectului inițial.

Filialele unei organizații sunt considerate organizații separate dacă sunt înregistrate separat și au numere de identificare de stat (IDNO) diferite.

Pentru a se demonstra susținerea proiectului pe plan local și durabilitatea rezultatelor, **proiectul trebuie să asigure o cofinanțare, la un nivel de cel puțin 50% din costurile totale ale proiectului.** Cofinanțarea se poate face în numerar și în natură (contribuții proprii ale organizației care solicită finanțarea și/sau organizații partenere, alți donatori, primării, sectorul privat etc.). **Din totalul cofinanțării, se recomandă ca cca 50% să fie în numerar și cca 50% în natură.**

Inițiatorul de proiect va include suma grantului pentru elaborarea proiectelor în suma totală a propunerii de proiect, ce nu va depăși 50 000 dolari SUA (categoria surse financiare alocate de GEF SGP) pentru care obligatoriu se prevede cofinanțare.

IMPORTANT: Dacă sumele sunt dovedite cu documente justificative corespunzătoare (de exemplu, copii după statele de plată, factură cu chitanță, bonuri etc.), iar cheltuielile respective sunt efectuate în perioada de implementare a proiectului, atunci acest tip de **cofinanțare** se consideră **monetară**. Dacă sumele nu sunt dovedite prin documente justificative, ci printr-o scrisoare din partea instituției/organizației cofinanțatoare, în care se explicitează modul în care s-a calculat cofinanțarea respectivă (vezi Anexa 1), atunci **cofinanțarea** se consideră **în natură**.

Dovada cofinanțării obținute se depune ca anexă la propunerea de proiect. În cazul obținerii finanțării GEF SGP, cofinanțarea monetară și în natură se va raporta per cofinanțator, atât în rapoartele intermediare, cât și în cel final, pe bază de documente justificative. Dacă la rapoartele intermediare se constată nerealizarea cofinanțării scontate, suma totală a grantului / tranșele următoare ale grantului vor fi modificate corespunzător (în raport procentual). GEF SGP își rezervă dreptul de a acorda o sumă mai mică decât suma solicitată în propunerea de proiect.

Dovada cofinanțării constă în hotărârea organismului conducător al entității care oferă cofinanțarea, în care se menționează valoarea cofinanțării, natura acesteia (atât cash, cât și în natură). De exemplu, în cazul cofinanțării din partea unei administrații publice locale, se atașează la cererea de finanțare Hotărârea Consiliului local. În cazul în care, nu se întrunește consiliul local în perioada de pregătire a propunerii de proiect, se poate depune o declarație a Primarului în care se menționează cofinanțarea asigurată. Dacă propunerea de proiect este câștigătoare, semnarea Acordului de cofinanțare este condiționată de prezentarea Hotărârii Consiliului Local.

GEF SGP nu finanțează:

- Activități de înființare sau reabilitare a unor zone de recreere, sau de colectare a deșeurilor, **dacă** astfel de activități nu influențează în mod direct îmbunătățirea

parametrilor de mediu în domeniile prioritare ale GEF SGP și nu se asigură continuitatea acestora;

- Participarea la seminarii/simpozioane/conferințe, **dacă** acestea nu sunt direct legate de implementarea proiectului;
- Construcții de clădiri;
- Achiziționări de terenuri, vehicule, clădiri;
- Plata personalului instituțiilor publice, al companiilor de stat, regiilor și al companiilor private care sunt parteneri în proiect (de exemplu, primării, Moldsilva etc.). **IMPORTANT: Sumele aferente contribuției la proiect a personalului instituțiilor publice, companiilor de stat, regiilor, companiilor private etc. pot fi cuantificate în cadrul proiectului drept cofinanțare în numerar sau în natură din partea instituțiilor/companiilor respective parteneri în proiect;**
- Cheltuielile legate de consultanți/experti **străini**, inclusiv firme/companii;
- Arenda oficiului sau altor edificii;
- Plata serviciilor personalului de management a proiectului (manager, asistent, contabil);
- Premii, divertisment și bauturi alcoolice;
- Servicii comunale.

GEF SGP poate finanța:

1. Echipament/Materiale

Cumpărarea de echipamente și materiale necesare pentru implementarea activităților proiectului, cu condiția că selecția firmei furnizoare să fie făcută în corespundere cu procedurile de procurare a Programului ce pot fi vizualizate în Instrucțiunile de Implementare și Raportare².

În această categorie se admite, pe baza unei justificări bine argumentate, și achiziția de echipamente de birou, a căror valoare totală nu depășește 4% din valoarea grantului și a cărei selecție a fost făcută conform reglementărilor de mai sus.

Se admite procurarea echipamentului tehnic în cadrul proiectului, în valoare nu mai mare de 25% din grant.

2. Instruire /Seminarii/Ateliere de lucru/Deplasări

Costurile pentru organizarea/susținerea unor seminarii, conferințe, cursuri de pregătire, întâlniri etc., în calitate de componente ale proiectului. (de ex. închiriere sală, închiriere aparatură, costuri pentru participanți: transport, cazare, catering). Cheltuielile pentru pauza de cafea nu pot fi mai mari de 5 dolari SUA de persoană, pe când pentru pauza de masă - nu mai mult de 10 dolari SUA de persoană.

În această categorie se vor include și cheltuielile de deplasare (cazare și transport numai pe teritoriul Moldovei) ale persoanelor implicate în implementarea proiectului (inclusiv voluntari), precum și costurile pentru activitățile de monitorizare și evaluare, cu participarea comunității.

3. Servicii contractuale

Contractele de consultanță, studiile și expertizele (tehnice, financiare, de planificare, de afaceri și altele) încheiate **numai** cu consultanți/ experți/ firme/ companii **din Moldova**. Valoarea cheltuielilor pentru consultanța nu mai mare de 25% din grant.

---

² <http://sgpmoldova.org/ro/proposals>

Activități de cercetare/ studii (cercetare aplicată - practică, dacă este necesară pentru proiect), colectarea și analizarea datelor și informațiilor.

Cheltuieli pentru producerea de bunuri și furnizarea de servicii (dacă este vorba de un proiect cu activități generatoare de venit). Contractarea de servicii pentru proiect (se va realiza doar cu respectarea procedurilor de procurare a Programului). În această categorie se înscriu și elaborarea, tipărirea și distribuirea unor materiale de informare, conștientizare, promovare (publicații, broșuri, stickere, postere, tricouri, spot-uri audio/TV etc.), cu respectarea Instrucțiunilor de redactare a materialelor de comunicare și promoționale GEF SGP.

Fiecare proiect finanțat de GEF SGP va elabora un spot video sau istorie în imagini pentru a reda activitățile și rezultatele obținute în cadrul proiectului.

4. Alte cheltuieli

Dacă o cheltuială planificată, nu se poate încadra în nici una dintre liniile standard ale bugetului, listați-o la "alte cheltuieli" și precizați pentru ce anume vor fi cheltuiți banii.

Tot în această categorie, includeți un procent de **3%** din valoarea grantului pentru "**Neprevăzute**". Această sumă va acoperi cheltuieli ocazionate de întâlniri/instruiri organizate la nivel de program, precum și cheltuieli neprevăzute care apar în implementarea proiectului, cu condiția ca aceste cheltuieli să fie aprobate în prealabil de CN. Sumele rămase necheltuite din această linie de buget vor putea fi alocate în ultima perioadă de implementare a proiectului, cu aprobarea prealabilă a CN, pentru realizarea de activități care să contribuie la obținerea rezultatelor finale ale proiectului. **Auditul este obligatoriu la proiectele ce solicită mai mult de 10,000 dolari SUA. Auditul proiectului poate fi finanțat din grant (nu mai mult de 3% din grant).** Comisiunile bancare pot fi finanțate în valoare de nu mai mult de 1% din grant.

5. Diverse

Precizați alte forme de suport pe care le solicitați de la SGP și care nu sunt incluse în buget. Sprijinul solicitat poate acoperi probleme tehnice sau administrative, dar NU se poate referi la finanțare suplimentară. De exemplu: consultanță tehnică; sprijin în proceduri de achiziție etc.

La crearea bugetului se recomandă de consultat Instrucțiunile de implementare și raportare. Unele procurări solicită plasarea anunțurilor în ziare cu acoperire națională. Instrucțiunile de implementare pot fi găsite pe pagina web a SGP Moldova <http://sgpmoldova.org/ro/proposals>

Cofinanțare

Cofinanțarea cash (în numerar) poate fi asigurată de către solicitant și/sau oricare dintre parteneri și poate fi acordată la oricare dintre liniile de buget.

Cofinanțarea în natură poate fi asigurată de către solicitant și/sau parteneri și poate consta de ex. din: salarii, munca voluntarilor, materiale, echipamente, clădiri, terenuri etc. Calculul valorii cofinanțării în natură se va face conform recomandărilor din Anexa 1. Documentele financiare se vor păstra timp de șapte ani după încheierea proiectului.

Durata proiectului

Durata de implementare a unui proiect finanțat de GEF SGP este, de regulă 12-18 luni, dar aceasta se poate definitiva în consultare cu CN, fără a depăși, însă, **24 de luni**.

II. PROCEDURI DE SOLICITARE ȘI APROBARE A FINANȚĂRII

1. ELIGIBILITATE

Organizațiile eligibile ca solicitanți direcți la GEF SGP sunt organizații neguvernamentale (ONG) și organizații comunitare (OC) înregistrate legal în Moldova, cu condiția să aibă cel puțin un partener din aria de implementare a proiectului, care să desfășoare activități în cadrul proiectului. Experiența anterioară a solicitanților direcți privind lucrul în parteneriat, în special cu partenerii locali din zona de implementare a proiectului și/sau cu comunitățile locale din zona proiectului constituie un avantaj.

Solicitățile de finanțare se pot înainta de către ONG și OC care își desfășoară activitatea în diferite domenii, cu condiția ca interesele acestora să corespundă scopurilor și principiilor GEF SGP.

Solicitanții direcți trebuie să demonstreze că au capacitatea de a implementa proiectul propus. În acest scop, trebuie să dovedească următoarele:

- experiență anterioară în elaborarea, implementarea și evaluarea proiectelor;
- experiența resurselor umane în domeniile prioritare ale GEF SGP;
- logistica pentru implementarea proiectului (spațiu pentru birouri, computere, fax, telefon, acces la Internet etc.).

De asemenea, solicitanții direcți trebuie să dovedească următoarele:

- ca sunt înregistrați legal în Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare (se anexează copii ale certificatului de înregistrare al organizației, statutului, certificatului de atribuire a codurilor statistice și certificatului bancar);
- sunt organizații non-profit, autonome și independente;
- nu sunt subordonate nici unei instituții guvernamentale.

În toate cazurile, fondurile primite de la GEF SGP trebuie să fie utilizate pe plan local, în zona de implementare a proiectului.

Solicitanții direcți colaborează în elaborarea, implementarea și evaluarea proiectelor cu diverși **parteneri**, care își aduc și ei contribuția (financiară sau de altă natură) la realizarea obiectivelor proiectului. Parteneri pot fi:

- autoritățile publice locale;
- reprezentanți ai comunităților locale;
- instituții guvernamentale naționale și locale (ministere, instituții de cercetare, agenții etc.);
- alte ONG-uri și/sau OC, asociații profesionale, asociații de proprietari de terenuri, asociații de fermieri etc.;
- companii private;
- instituții sociale și de învățământ (spitale, cămine pentru bătrâni sau pentru copii, centre comunitare, instituții pentru persoanele cu necesități speciale, precum și școli, universități etc.).

Propunerile înaintate de doi (2) sau mai mulți aplicanți vor fi toate respinse în cazul în care se constată oricare dintre următoarele:

- A. Au cel puțin un partener de control, director sau membru în comun; sau
- B. Oricare dintre ei primesc sau au primit orice subvenție direct sau indirectă de la celălalt; sau
- C. Au același reprezentant legal în scopul prezentei cereri de propuneri, sau

- D. Au o relație cu celălalt, în mod direct sau prin intermediul părților terțe comune, plasându-l astfel în situația de a avea acces la informații cu privire la, sau influență asupra propunerii, unui alt applicant în ceea ce privește acest proces;
- E. Sunt contractanți ai unui altuia, sau un subcontractant într-o Propunere, depune de asemenea, o altă propunere din numele său ca aplicant principal;
- F. Un expert propus în echipa unui aplicant, participă în mai mult de o Propunere primită pentru acest proces. Această condiție nu se aplică pentru subcontractanți incluși în mai mult de o propunere;
- G. Unitățile de implementare și ONG-urile care participă la realizarea atribuțiilor instituțiilor publice în baza contractelor încheiate între aceștia, vor fi respinse.

Propunerile de proiecte se vor elabora conform formularului aprobat și Ghidului privind elaborarea propunerilor de proiect.

Setul de documente poate fi transmis pe suport de hârtie sau electronic.

Propunerea de proiect - 1 exemplar complet pe hârtie, însoțit obligatoriu, de 1 CD/DVD cu forma electronică a propunerii complete - se transmite prin poștă/curier sau se depune personal, pînă la data limită comunicată, la următoarea adresă:

oficiul Casa Națiunilor Unite, str. 31 August 1989, 131, Chișinău, MD-2012.

Attention: Registry Office/GEF SGP, UNOPS

Ofertele transmise electronic vor fi adresate la tenders-Moldova@undp.org

Ofertele vor fi marcate: "GEF SGP, 04/2017, [denumirea ONG-ului aplicant]".

Păstrați o copie a propunerii, deoarece exemplarul înaintat nu va fi returnat.

După primirea propunerilor de proiect CN verifică corespunderea cu regulile generale al GEF SGP:

- Proiectul trebuie să fie relevant pentru unul sau mai multe domenii prioritare ale GEF,
- Proiectul trebuie să reflecte necesitățile comunității sau comunităților implicate și/sau părților implicate.
- Proiectul trebuie să includă comunitățile marginalizate, sărace și vulnerabile, în special, dacă nu sunt prezenți alți donatori și unde condițiile inițiale de dezvoltare nu sunt îndeplinite,
- Proiectul trebuie să reflecte necesitățile Strategiei Programului de Țară al SGP al GEF,
- Fiecare propunere de proiect trebuie să conțină CV-urile persoanelor ce vor implementa proiectul.
- În cazul în care propunerea de proiect prevede contractarea, proiectul trebuie să cuprindă Termenii de Referință pentru fiecare contract planificat.
- Fiecare propunere de proiect trebuie să includă un plan de monitorizare și evaluare,
- Fiecare propunere de proiect trebuie să conțină un rezumat în limba engleză.
- Cota co-finanțării trebuie să fie de 50% sau după cum decide CNC. Cerința generală a GEF SGP este de a primi co-finanțare în proporție de USD 1:1 pentru fiecare dolar acordat din grant;
- Nici un beneficiar de grant nu poate primi fonduri ce depășesc 50 000 USD în timpul unei Etape Operaționale.

- Nu se fac plăți membrilor AO sau membrilor familiei președintelui AO din fondurile GEF SGP. Aceste plăți pot fi prevăzute din co-finanțare.

După primirea propunerilor de proiect, CN poate solicita informații și documentație adițională. Solicitantul trebuie să expedieze informația adițională în maxim 5 zile după solicitarea CN.

2. EVALUAREA PROPUNERILOR DE PROIECTE

După primirea propunerilor de proiect, se verifică dacă acestea se conformează criteriilor de eligibilitate și dacă sunt complete. Dacă sunt necesare informații suplimentare, CN va solicita organizației să furnizeze datele lipsă într-un termen comunicat de CN și acceptat de inițiatorul de proiect. Pentru a putea intra în procesul de evaluare, organizația va furniza informațiile solicitate în termenul prevăzut.

Propunerile de proiect eligibile și complete sunt evaluate de către membrii CNC pe baza următoarelor criterii de evaluare:

- conformitatea cu domeniile tematice GEF SGP și cu obiectivele imediate;
- ponderea cofinanțării de cel puțin 50% din valoarea totală a proiectului;
- conformitatea cu rezultatele scontate la nivel de proiect și cu utilizarea indicatorilor corespunzători pentru domeniile tematice și cele conexe;
- acuratețea cu care este evaluată și descrisă situația de referință, precum și contribuția estimată a proiectului la realizarea obiectivelor Programului GEF SGP;
- măsura în care proiectul contribuie la conștientizarea publicului privind problemele de mediu cu impact la nivel global;
- măsura în care proiectul dezvoltă capacitățile comunităților locale de participare la luarea deciziilor;
- măsura în care proiectul promovează moduri de viață durabile, cu generarea de beneficii pentru comunitățile locale;
- măsura în care proiectul contribuie la reducerea sărăciei în comunitatea de intervenție (de exemplu: realizarea unor activități generatoare de venituri prin utilizarea durabilă a resurselor naturale);
- măsura în care proiectul implică pe parcursul tuturor etapelor proiectului comunitatea locală, inclusiv în activități de monitoring și evaluare;
- măsura în care proiectul implică femeile din comunitate, tineretul și grupurile vulnerabile;
- potențialul de replicare (repetare în altă locație) și/ sau de extindere a proiectului (aplicare la o scară mai largă);
- continuitatea proiectului;
- diseminarea lecțiilor învățate și a bunelor practici;
- cooperarea și parteneriatul între diferite organizații și instituții, pe parcursul tuturor etapelor proiectului;
- justificarea corectă a bugetului.

3. SELECTAREA PROIECTELOR PENTRU FINANȚARE

Selectarea proiectelor care vor fi finanțate este făcută de către Comitetul Național de Coordonare. Membrii Comitetului evaluează individual fiecare proiect și acordă un punctaj conform grilei de evaluare, considerând următoarele criterii de evaluare:

1. Corespunderea cu domeniile tematice GEF SGP și cu obiectivele specifice;
2. Ponderea cofinanțării;
3. Calitatea parteneriatului;

4. Experiența și capacitatea solicitantului direct;
5. Obiectivele proiectului;
6. Impactul și rezultatele scontate la nivel de proiect și utilizarea indicatorilor corespunzători pentru domeniile tematice și cele conexe;
7. Consultarea părților interesate, inclusiv membrilor comunității în procesul de elaborare a propunerii de proiect;
8. Acuratețea cu care este evaluată și descrisă situația de referință;
9. Contribuția estimată a proiectului la realizarea obiectivelor;
10. Asigurarea de sinergie cu alte proiecte implementate în localitatea respectivă;
11. Implicarea femeilor, a tineretului, săracilor și/ sau a altor grupuri vulnerabile;
12. Promovarea unor activități ce contribuie la dezvoltarea capacităților comunităților locale;
13. Promovarea și realizarea unor activități generatoare de venituri prin utilizarea durabilă a resurselor naturale, cu impact asupra reducerii sărăciei;
14. Potențialul de multiplicare și/ sau de extindere a proiectului (aplicare la o scară mai largă);
15. Durabilitatea proiectului;
16. Diseminarea experienței și a bunelor practici;
17. Cooperarea și parteneriatul între diferite organizații și instituții, pe parcursul tuturor etapelor proiectului;
18. Perioada de implementare a proiectului;
19. Justificarea bugetului.

Decizia finală privind finanțarea unui proiect se ia, pe bază de consens, într-o ședință comună. În această ședință, CNC poate invita experți independenți (fără drept de vot) pentru a ajuta la evaluarea proiectelor în discuție, sau poate ține cont de opinia acestora exprimată în scris.

Comitetul poate lua următoarele decizii privind o propunere de finanțare:

- Aprobarea proiectului pentru finanțare (cu, sau fără condiții);
- Respingerea proiectului;
- Returnarea proiectului către aplicant cu recomandări de modificare/completare în vederea redeunerii. Decizia CNC cu recomandări de modificare/completare nu garantează aprobarea proiectului. Decizia CNC, precum și motivarea acesteia, va fi comunicată solicitantului, în scris, de către CN.

În cazul în care propunerea de proiect este selectată spre finanțare de către CNC, se semnează un Acord de finanțare. Dacă aprobarea a fost condiționată, semnarea acordului se face **numai după ce** au fost îndeplinite toate condițiile impuse.

Finanțarea se acordă, de regulă, în trei tranșe:

- prima tranșă (**50%**) după semnarea acordului de finanțare;
- a doua tranșă (**40%**) după depunerea și aprobarea primului raport intermediar;
- iar a treia tranșă (**10%**) după depunerea și aprobarea celui de-al doilea raport intermediar.

În cazul în care specificul proiectului și derularea activităților impun o altă pondere în acordarea tranșelor, aplicantul poate propune o altă eșalonare a plăților, asigurând o motivare solidă cererii sale. La evaluare, CNC poate aproba sau nu, această solicitare.

După încheierea activităților proiectului, organizația finanțată trebuie să întocmească **raportul final**, care cuprinde toată perioada de desfășurare a proiectului.

Sumele din acordul de finanțare sunt exprimate în dolari SUA, transferurile fiind operate în lei moldovenești, folosind cursul de schimb oficial al ONU din luna efectuării transferului. Sumele ce constituie asistența financiară a GEF SGP în cadrul contractului se transferă organizației care implementează proiectul într-un cont dedicat administrării acestui grant.

Perioada estimată între aprobarea propunerii de proiect în varianta finală și prima plată în cadrul finanțării SGP este de aproximativ o lună - lucru de care trebuie să se țină seama la elaborarea planului de lucru din cadrul proiectului.

III. DESFĂȘURAREA PROIECTULUI

1. MANAGEMENTUL PROIECTULUI

Organizațiile neguvernamentale sau comunitare care au aplicat și au obținut finanțarea de la GEF SGP sunt direct responsabile pentru implementarea conform planului de lucru a tuturor activităților din proiect, pentru utilizarea fondurilor în scopul prevăzut, precum și pentru prezentarea la timp a rapoartelor complete către oficiul GEF SGP.

Organizațiile vor respecta reglementările GEF SGP și legislația națională în vigoare.

Organizațiile finanțate de GEF SGP vor încheia contracte de parteneriat cu partenerii din cadrul proiectului, contracte care vor stipula clar rolul fiecărui partener în realizarea activităților din cadrul proiectului, resursele, modalitatea de raportare către ONG-ul care a primit finanțarea etc. Partenerii vor înainta periodic rapoarte ale activităților realizate către organizația finanțată. Aceste rapoarte vor fi atașate la rapoartele prezentate către GEF SGP de către titularul grantului.

Dacă se impune, organizațiile finanțate pot angaja sub-contractanți respectând procedurile de procurare ale GEF SGP și legislația națională în vigoare. Procedurile de procurare sunt prezentate detaliat în Instrucțiunile de implementare și raportare. **Programul nu va rambursa cheltuielile ce au fost efectuate nerespectând cerințele stipulate în Instrucțiunile de implementare și raportare.** Instrucțiunile de implementare și raportare pot fi accesate pe pagina web <http://sgpmoldova.org/ro/proposals> sau solicitate de la echipa SGP.

Plata personalului instituțiilor publice, a companiilor de stat, regiilor și a companiilor private care sunt parteneri în proiect (de ex. primării, Moldsilva etc.), precum și procurarea de bunuri/ servicii pentru acestea nu reprezintă costuri eligibile în cadrul granturilor GEF SGP. Sumele aferente vor putea constitui cofinanțare monetară sau în natură din partea instituțiilor/ companiilor respective partenere în proiect.

La elaborarea tuturor materialelor promoționale și de diseminare a informației elaborate pe parcursul proiectului (cărți, broșuri, pliante, articole, bannere, pagini de web, filme, tricouri, standuri etc.) se vor respecta în totalitate Îndrumarul de branding, disponibil în Instrucțiunile de implementare și raportare.

Înainte de publicare, textele și prezentarea grafică ale tuturor materialelor promoționale și de diseminare a informațiilor vor fi trimise spre aprobare Coordonatorului Național al GEF SGP. Publicarea materialelor se va putea realiza numai după obținerea acordului CN. Dacă această condiție nu este îndeplinită, GEF SGP poate refuza să acopere costurile publicării, chiar dacă aceste costuri au fost cuprinse în bugetul aprobat al proiectului.

Managerul de proiect trebuie să mențină contactul permanent cu CN, informându-l pe acesta despre stadiul atins în derularea proiectului, seminariile/întîlnirile programate și alte evenimente importante din cadrul proiectului.

2. MODIFICĂRI ȘI INCETAREA FINANȚĂRII

În timpul implementării proiectului poate apărea necesitatea *modificării planului de lucru sau a bugetului propus pentru proiect*. Dacă modificarea depășește 10% pe linie de buget, managerul de proiect trebuie să solicite și să justifice către CN modificările propuse.

Modalitatea este aceeași și pentru modificările privind planul de lucru. Schimbările se vor opera numai după primirea acordului CN. Dacă planul de lucru și/sau bugetul revizuit implică modificări asupra perioadelor de raportare sau a duratei de implementare a proiectului, se va solicita și încheierea unui amendament la acordul de finanțare care să stipuleze aceste modificări.

Pentru **orice cheltuieli** din linia de buget de neprevăzute (3% din suma finanțată de GEF SGP) se va cere, în prealabil, acordul CN.

Managerul de proiect va informa CN și despre orice alte modificări în implementarea proiectului aprobat, inclusiv privind valoarea cofinanțării. În cazul când cofinanțarea se dovedește a fi inferioară celei planificate în propunerea de proiect, tranșele următoare ale grantului vor fi reduse proporțional.

GEF SGP are dreptul de a rezilia acordul de finanțare și de a reține de la plată fondurile alocate, în cazul în care se efectuează modificări fără aprobarea prealabilă a CN, rapoartele nu se depun la timp, sau monitorizarea/evaluarea confirmă că organizația nu implementează proiectul în mod adecvat sau cheltuiește fondurile GEF SGP în mod necorespunzător. **În cazul raportării de cheltuieli neeligibile la GEF SGP, sumele corespunzătoare vor fi returnate la GEF SGP sau deduse din următoarele tranșe de finanțare, după caz.**

Toate fondurile GEF SGP care rămân necheltuite la încheierea proiectului trebuie returnate prin transfer bancar în contul PNUD, în afară de situația în care se convine în alt mod, după consultarea și acordul CN.

3. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA

Monitorizarea permanentă a activităților și a costurilor, evaluarea periodică a progresului realizat în desfășurarea proiectului și introducerea unor acțiuni de corectare atunci când este cazul sunt funcțiile cheie ale managerului de proiect în faza de realizare a proiectului.

Pentru a reduce riscul nerespectării planificării se dublează planificarea cu planuri alternative și de contingență, se monitorizează în special activitățile cu elemente nesigure și se asigură o bună comunicare între membrii echipei de proiect, parteneri, reprezentanții principali din comunitate ce participă la implementarea proiectului etc.

GEF SGP recomandă implicarea activă a comunităților la pregătirea și implementarea proiectului, dar și la monitorizarea și evaluarea acestuia. ONG/ OC vor include în buget **resursele necesare** pentru implementarea activităților de monitorizare și evaluare cu participarea comunității. În procesul de evaluare se recomandă și încurajarea participării reprezentanților altor categorii implicate în mod direct sau indirect în proiect, cum ar fi: autorități locale, sectorul privat, instituții de învățământ etc.

În procesul de monitorizare și evaluare se măsoară realizările proiectului reieșind din obiectivele stipulate în propunerea de proiect, utilizându-se în mod obligatoriu cel puțin câte un indicator pentru fiecare dintre categoriile: mediu, reducerea sărăciei și capacitatea comunităților. Pentru fiecare indicator se va ține evidența și se va raporta asupra:

- (1) valorii inițiale (din situația de referință);
- (2) valorii propuse a fi atinsă prin proiect;
- (3) valorii reale realizate pentru indicatorul respectiv la momentul monitorizării (se va completa pe parcursul desfășurării proiectului).

Pentru a fi valabili și utili în monitorizarea și evaluarea proiectului, indicatorii trebuie să îndeplinească următoarele calități:

- claritate în definirea criteriilor de măsurare a succesului proiectului;
- importanța sau relevanța pentru scopurile proiectului;
- plauzibilitatea - să existe o legătura între ceea ce se dorește a fi măsurat și mijlocul de ilustrare.

Având în vedere că, adesea, efectele de mediu sunt observabile abia după un an sau chiar mai mulți, organizațiile finanțate trebuie să planifice modalități de evaluare a unor astfel de efecte la un moment ulterior.

4. CERINȚE DE RAPORTARE

La elaborarea propunerii de proiect se recomandă consultarea inclusiv a instrucțiunilor de raportare pentru a prevedea posibilele cheltuieli sau aspecte privind procedurile de procurare. Instrucțiunile de raportare pot fi accesate la următorul link <http://sgpmoldova.org/ro/proposals> .

Anexa nr. 1

CALCULAREA CONTRIBUȚIEI ÎN NATURĂ

Activitate	Calcularea contribuției în natură
Costul forței de muncă (profesioniști, experți, cursanți, personalul din cadrul proiectului)	Utilizarea corespunzătoare a ratelor/zi/persoană valabile/utilizate în țară sau regiune, calculate pe zile sau luni.
Folosirea echipamentului de birou	Se calculează amortizarea liniară a costului total al echipamentului pe o perioadă de 5 ani și se consideră cota parte în funcție de utilizarea în proiect. De exemplu, un echipament care valorează 5000 \$/bucata se amortizează în 5 ani = 1000 \$/an. Dacă este folosit timp de șase luni în proiect, contribuția în natură va fi 500 \$.
Utilizarea soft-urilor	Se poate folosi: <ul style="list-style-type: none"> - costul licenței de soft, pe perioada proiectului, dacă este posibil; - sau se calculează similar cu folosirea echipamentelor, dar perioada de amortizare se consideră 3 ani.
Utilizarea sau aprovizionarea cu materiale sau componente unde costul nu poate fi recuperat (ex-lu. produsul nu va fi vândut)	Se folosește prețul pe piață al materialelor/componentelor aprovizionate.
Utilizarea sau furnizarea de date/licență/brevet pentru ONG/OC	În cazul în care datele există deja, dar nu în domeniul public, se poate utiliza: <ul style="list-style-type: none"> - costul timpului/forței de muncă necesare pentru obținerea datelor; - echivalentul costului cumpărării datelor;
	- sau datele sunt considerate ca fiind "închiriate" pe perioada proiectului și se calculează costul, considerând perioada de amortizare de 3 ani.
Folosirea terenului	<ul style="list-style-type: none"> - Dacă terenul este administrat sau donat pentru activitățile din proiect, pentru o perioadă care este suficientă pentru a atinge pe deplin rezultatele planificate și impactul, se poate indica prețul total al terenului, dovedit cu documente oficiale (carte funciară, cadastru, contract de vânzare-cumpărare etc.). - Dacă terenul este dat sau împrumutat pentru activitățile de proiect numai pe durata proiectului, se utilizează prețul oficial de chirie lunară înmulțit cu numărul lunilor. Calcularea prețului trebuie să fie susținută de un document oficial și/sau contractul de închiriere.
Folosirea construcțiilor/clădirilor	<ul style="list-style-type: none"> - Dacă construcția/clădirea este administrată sau donată pentru activitățile din proiect, pe o perioadă care este suficientă pentru a atinge pe deplin rezultatele planificate și impactul, și va rămâne în proprietatea ONG-ului, se poate indica prețul total al clădirii, cu documentele oficiale dovedind prețul (carte funciară, cadastru, contract de vânzare-cumpărare, etc.) sau un document semnat de proprietar/donator. - Dacă construcția/clădirea este dată sau împrumutată pentru activitățile din proiect numai pe durata proiectului, se utilizează prețul oficial de chirie lunară înmulțit cu numărul lunilor. Calcularea prețului trebuie să fie susținută de un document oficial și/sau contractul de închiriere.
Folosirea unui vehicul	Dacă vehiculul (privat sau al ONG-ului) este împrumutat pentru nevoile proiectului se poate folosi fie: <ul style="list-style-type: none"> - un cost mediu pe lună sau zile al prețului oficial de închiriere a unei mașini (specific pentru localitatea respectivă) înmulțit cu zilele/lunile utilizate, sau

	<p>- costul de amortizare, care in cazul unui vehicul împrumutat, se calculează astfel: se scade costul combustibilului/km din rata oficială ONU care se acordă/km pentru transport cu mașina personală in Moldova, si se multiplică valoarea obținută cu numărul aproximativ de km conduși în cadrul proiectului.</p>
	<p>-În cazul în care și combustibilul este contribuție în natură (nu este finanțat de SGP sau alți parteneri și nu este prezentat nici un bon), folosiți costul total al cursului oficial ONU utilizat pentru transportul cu mașina personala, multiplicat cu numărul aproximativ de km conduși în cadrul proiectului.</p>
Voluntari	<p>Contribuția voluntarilor se calculează pe zi sau pe lună prin completarea unor formulare și liste de prezențe pentru voluntari. Se va folosi una dintre următoarele modalități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - munca voluntară calculată pe baza ratei oficiale pentru astfel de lucrări, dacă o astfel de rată este disponibilă; - o rată medie/zi convenabilă, folosită in țară sau regiune; - salariul lunar oficial minim pe economie (împărțit la 22 și multiplicat cu numărul zilelor lucrate), ex. 1300 MDL/22 = 59 MDL.